

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Caroli Scribani E Societate Iesv Medicvs Religiosvs De Animorvm Morbis Et Cvrationibvs

Scribanius, Carolus

Antverpiæ, 1618

VII. Regularum etiam minimaru[m] neglectus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46194](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46194)

CAPVT VII.

Regularum etiam minimarum neglectus.

DE quo illud dici potest, *Qui spernit* ^{Eccli. 19}
modica, paulatim decidet. & ferè à mi-
 nimorum neglectu & transgressione itur
 ad maiora; vt hæc minima, gradus quasi
 quidam sint ad ingentia præcipitia. neque
 facilè quisquã primo quasi saltu ad deter-
 rima descendit. à paruis ferè initiis ad sum-
 ma exurgimus, & maxima quæque mala à
 tenuissimis profluxere principiis; quæ neg-
 lecta, nulla postmodum arte reparanda
 damna attulerunt. Nec mirum à tam le-
 uibus subnafei maxima: serpunt enim ma-
 la, & dormientibus nobis, ignauoque quo-
 dam somno illis, succrescunt tenerimi
 frutices in arbores ingentes, quæ superbo
 postmodum vertice de robore suo glori-
 antur, despectantque infra se posita.

Nec inter parua hæc numeranda, à qui-
 bus ad maxima decurritur, ad immania
 vocationum præcipitia, ad carnem & san-
 guinem, & omni ordini erubescenda. ita
 tenuis nubecula, solis prospectum adimit:
 & parua paruis innexa animum densa ca-
 ligrine cingunt, prospectumque vt melio-
 rum,

rum, ita & periculorum adimunt. Sanè à
 scintilla neglecta ad humilem arenam no-
 bilissima prostrata iacent ciuitates, è leu-
 vulnere & morbo, frequentes magnorum
 mortes. & non gutta cauat lapidem? tam
 mollis elementi pars minima saxa & ru-
 pes. & stillicidia rara tectorum, ferrum &
 chalybem, & durissima quæque marmora,
 ferro non rarò imperuia, exedunt.

Iam quàm magna è minimis prostrata
 iacent? à tincis & blattis emedullantur
 robora. & minimum animal, fluctuum ra-
 biem, ventorum sauitiam, & nauium ludæ
 magnitudinem. à cuniculis & formicis re-
 bes euerfas legimus. crocodilum ichneu-
 mon interimit, basiliscum mustela, bufo-
 nem araneus, & ab imbelli populo & ludi-
 bus armato ingentia armata agmina in-
 ternecone deleta sunt. Eua in vno serpen-
 tis alloquio perit, Adam in Eua? inde in
 omnem posteritatem vnus pomi impro-
 bitas transit: & pereunt tot millia quæ to-
 tius paradisi nec cespitem nouerāt. in vno
 mulieris aspectu cadit Dauid, leones &
 visos & Goliadas assuetus sternere; in Da-
 lila Philistarū terror victorque Samson,
 in variis Salomon. pietas, fortitudo, pru-
 dentia, qualia nulla etate, in femina iacēt.
 & non nobilissimi ductoris felicitatem

vna Iudith stitit? & quantula res mulier-
 cula aspectus vnus, familiarior fermoci-
 natio vna, curiosior non casti pensilli in-
 titus vnus, impurior calamus, lasciuior
 cantus, mollia verba? & tamen in omnem
 ex his etatem bella retulit non vnus, & in-
 tulit sepulcro vulnera, ab vno curiofiore
 oculorum iactu, vna in omnem vitam poe-
 nitenda lasciuiofe lectioe, vno leui infe-
 licique contactu. Dictum verè: *Nil tutò in* Cur.
hoste despicitur: quem spreueris, valentiofe lib. 6.
negligentia facies. Quantæ deinde, ac
 quàm validæ res è minimis exsurgunt? è
 tenui lino ingentia licia, è minimo femi-
 ne ingens arbor exoritur, è zizaniorum
 vna aut altera plantula neglecta totus fil-
 uescit ager. & quid inualidius stramine &
 serico? adnecte, & nullis viribus confrin-
 ges. è minimis arenis ac lapillis quanti sur-
 gunt montes, vastissima palatia, superbif-
 simæ moles, celsissimæ turres? quæ iisdem
 quibus steterant artibus euertes. minimor-
 um aggestione steterunt, minimorum
 ablatione corruent. & quàm tenuibus ini-
 tiis ad summam erigimur eruditionem? è
 minimis elementis, è mutis inanimatisq;
 vocalis. è paruis etiam opibus ad auri ta-
 lenta, è plebeio fago ad orbis imperia.

Tepefcit in his paulatim Religionis ac

T 3

in-

instituti sui amor, dum ea negligunt quæ proprii instituti sunt, & per quæ magis etiam, quàm à maximis, ab aliis distinguimur. Votorum namque observationes & violationes, cõmunes omnibus reperies, si votorum vim roburque spectes. minora reliqua licet sint, tamen ab his discriminibus & ornamentis, reliquorum discrimina nascuntur. Et ferè qui vocatione deferta, sæculum petierunt, à minimorũ neglectu ac contemptu inceperunt, à quibus pedetentim ad extrema venerunt. Verus dictum: Nemo repente factus est pessimus. nec solet humani generis hostis ad immania quædam scelera Religiosum primo impulsu propellere: paulatim, ac quasi non sentientem ducit ad præcipitia; è quibus fera sæpe peccitudine vetera respectantè ad malorum profunda deturbat.

Tepe scit perfectionis desiderium. incredibile enim est quantum leuiores hæc profectum ornatumque secum trahant; vt si quis in veste aureas hinc inde licet minutas stellulas interspergat, venustiores longe dabit, vt credas aliam ab illa priore: ita in Religioso, minimorum obseruatio magnum decus splendorumque adfert, vt toto cælo alium horum obseruatorem putet ab eorum violatore, & tanquam alienæ
militiæ,

militia, ductorumque diuersorum stipendiarios.

Tenebrescit deinde paulatim his quasi nubibus, obtegaturque mentis nostræ lumen, & obscurantur animorum radij, quibus ductoribus ad virtutum summa ducebamur, collustrabamurque in perfectionis semita.

Labascit etiam amor Dei, diuinarumque rerum, dum paulatim abducimur à perfectionis studio; tardet laboris, minora errata, leuioreque offensiones nihil facimus. Non sunt amantis signa solis mortem inferentibus terreri, & auocari ab amati offensione: signa sunt in amore languentis ac tepentis. Nam quis hic amor, promiscuè non tantum offendere amatum, sed prona voluntate ferri in has offensiones? Sanè nemo negare potest, diminutiones hinc esse amorum, tantoque plures, quanto in pluribus transgredimur, & deflectimus ab iis, quæ illi amica & accepta sunt. Quisquis enim amat, si verè amat, minimam amati vitabit offensionem, & seuiorem morte omnem amati offensam æstimabit: adeoque ferrum antè & secures patietur, ac in medios etiam deuolabit ignes. mites flammæ sunt, dulce ferrum est, si in eum locum deductum se viderit,

vt aut offendendus amatus, aut illa eligenda sint; oculosque suos in amati oculis defert, in illis habitat; illis testibus, iudicibus, premiatoribus res omnes peragit; displicere si quid senserit, mortem ante deliget, omni offensa mitiorem.

Quare quicumque Religiosus vero fertur in Deum amore, eum vocationis suæ auctorem ac ducem, etiam in infimis quæret in quo placeat, fugiet in quo displiceat. ac instituti solius amore, si verè amat, nihil patietur negligentia sua effugere, nihil intepescere: ac quadam illius quasi zolotypia tactus, minima maxima arbitrabitur, & ab illis deflexisse, à magnis aberrasse putabit.

Nec diabolus Religiosum primo aggressu in magnis petit: scit se repellendum à minimis paulatim ad ingentia præcipitia ducit, fera in lapsu pœnitentia. suadet Eremitæ pascere gallinas; inde gallum, tertio ancillam quæ nutriat, tandem in illa lapsum. Sed neque quisquam à Religione cecidit, è tam nobili celsoque vertice ad profunda vallium, qui non per minima delapsus sit. nec præcipitia timuit qui in minimis stetit. & vt nemo repente fit optimus, ita nec pessimus. gradatim & per minima ad illa exurgitur, ad hæc descenditur.

ditur. ita rapidissimi torrentes, vastaque
 flumina, à lentis minimisque fontibus, in-
 gentia maria à non magnis fluminibus e-
 nascuntur. vt verum sit illud Gregorij:
*Hoc agit sentina latenter excrescens, quod patē-
 ter procella sauiens. & minuta sunt que erum-
 punt in membris per scabiem vulnera, sed cūm
 multiitudo illorum innumerabiliter occupat, sic
 vitam corporis, sicut vnum graue inflicum pe-
 ctori vulnus necat.*

*In Pas-
 par. 3.*

Remedia.

CVM natura sua facillima curatio mi-
 nimorum sit, neglectus tamen diffi-
 cillimam illam facit. sit enim vt, cūm mi-
 nimis indormiamus, ac extra metum in
 illis versetur, à neglectu tanta incremen-
 ta sumant, vt antè perimant quàm metum
 incutiant. & licet non rarò, à tepore spiri-
 tusque quodam languore neglectus hic
 proficiatur; à superbia tamen frequen-
 ter originem trahit. quasi indignum sit vi-
 rum doctrina ac prudentia clarum, tali-
 bus alligari. quæ res cūm ad præsumptio-
 nis præcipitia ducat, ingentium causa ma-
 lorum est. Sanè non sunt parua quæ ad in-
 teritum ducunt, quæ diuinum amorem,
 vocationisque minuunt, quæque à perfe-

T 5

ctio-

ctationis studio deducunt, quæ ad ingenia non longa manu præcipitia ducunt, & ad nullis postea votis lacrymisque emendanda mala præcipitant.

Cogitet neglectum hunc minimorum paullatim ire ad plures, abireque in posteritatem. principis proinde obsistendum monent prudentes, nec contenti summa cacumina resecasse; ad radices manus securesque admouendæ sunt, nisi enim ad viuum rescindantur, ac in semine suo euellantur; cum scœnore repullulascant mala, & agrum alioqui fœcundum, tanquam iniecta manu occupabunt. Nemo igitur prudens malorum iniitiis ignoscet, securura verebitur, & ventura mala in radice conscindet. turò hoc fit, nec magno molimine, cum tenero adhuc frutice leui manu spurium germen euellitur, in quo, vbi adoleuerit, expugnando ignibus & securi opus est.

Cogitet deinde de omni verbo otioso reddendam rationem. grauis omnino res cum minimorû transgressio reuocanda ad iudicium Dei est, iam vt damnatio in violatoribus, ita præmiatio in obseruatoribus consideranda. præmiatur enim Deus, non quanta, sed ex quanto res proueniant in-
Mat. 25 tuetur. Hinc illud: *Euge serue bone & fidelis,*

quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te
constituam. & illud Lucæ: *Quia in modico fu-* Luc. 19.
isti fidelis, eris potestatem habens super decem
civitates. Magna paruorum merces; vt in-
gens in transgressore paruorū pœna. cū
qui talentum domini suffoderat pœnarū
metu, audit: *Inutilem seruum eijcite in tene-* Mar. 25.
bras exteriores: illic erit fletus & stridor den-
tium.

Seria hīc adhibeantur minimorum exa-
mina, vt capiamus *vulpes paruulas quæ de-* Cant. 2.
moliuntur vineas. in magnis enim vix opus
monitore. à subdolis & ex insidiis irruen-
tibus cauendum. & sanè non facilè labe-
tur in magnis, qui parua studiosè vitat.
quid? quòd qui parua vitat cauetque ne in
his offendat Deum, ne Ordinum statuta
transgrediatur, ingentem & Dei vocatio-
nis amorem ostendat. Et sanè nemo filius
in oculis piæ matris patrisque, nemo ser-
uus in oculis domini & regis, nemo reus
in oculis iudicis, etiam in paruis delinquit:
nos in oculis magni Patris, Domini, Regis,
Iudicis, Dei, quid facere deceat?

Seriæ etiam Superiorum monitiones, &
pœnitentiæ; ita tamen vt ne nimium fre-
quententur, ne quasi in consuetudinem
vertantur, ac tandem in contemptum: ra-
riora proinde in hoc genere placent ma-
gis,

gis, sed quæ pondere suo premant. secreta
 seriatimque adhibeatur monitio: periculo-
 rum malorumque impendentium metu,
 exemplisque aliorum, qui ab his principibus
 ad extrema deuenierunt, terreantur: de-
 decore etiam proposito, cum indignum
 fit illum qui sæculo opibusque contemp-
 ptis, calcata carne, dignitates spreuit, ab
 his minimis vinci, dextramque, ac victo-
 riæ signum tam leuibus præbere: quæ cum
 in virum, vereque Religiosum inciderint,
 non magis illum lædere, quam illi tectis
 grandis consuevit. & ferè qui in paruis se
 virum ostendit, is non tam animum quam
 maiorum sibi materiam ostendit de suis
 maioribus etiam animis ad hæc procur-
 furus; vt à quibus scenam mercedemque
 sperabit ampliorem.

Vt amur iisdem artibus quibus ad lapsum
 diabolus. è minimis ad maxima ducit, ad
 immania scelera; è minimis nos etiam ab-
 ducamur ab illis, ducamur ad virtutem.
 certè minimorum cura & studium ab im-
 minenti non rarò nos exitio tueri solet.
 ita summa libidinum proritamenta, mini-
 marum regularum cogitationibus propul-
 luntur. nec alia re certiùs tutiusque; aut ten-
 ratio fugatur, aut inflammatio tanquam
 iniecto flumine extinguitur, aut commo-
 tio

tio quantumuis valida sedatur, quàm variarum minimarum rerum ab illis remotarum seria cogitatione; vt obiectorum fortuitò capillorum, asserum, tignorum, fenestrarum, similibumque rerum leui ac transcurforia enumeratione.

CAPVT VIII.

Silentij transgressio.

QVANTA è loquacitate, liberaque quiduis quouis loco effutiendi licètia, mala vereri debeamus, nemo ignorare potest; cùm paulatim ex hac silentij transgressione, à vanis ad nocitura decurramus; minusque iam circumspecti negligentioresque verborum nostrorum obseruatores, facilè etiam apud externos in pœnitenda labamur. Neque enim modum adhibere currenti, ac per præcipitia prolabenti facile est: nescit enim finem sui, qui labitur, donec per infelices circumuolutiones deponitur potiùs, quàm conquiescat. Idem in hoc linguarum prokursu reperies. faciliùs vniuersim sistitur, quàm vt in medio prolapsu reprimatur. assuesce silentio, etiam cum voluptate taciturnitatem coles: assuesce fabulis, cum mœro-